

УДК 332.3

Третяк Н.А., Сакаль О.В. (Україна, Київ)

**ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ
ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ В УКРАЇНІ**

Упродовж останніх двох десятиріч відбулися значні зміни у ставленні суспільства до екологічних проблем: відбулося усвідомлення того, що сталий розвиток країни безпосередньо залежить від збереження довкілля (природного капіталу). В Україні відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2020 року», першим з основних принципів національної екологічної політики проголошується посилення ролі екологічного управління з метою досягнення рівності трьох складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), що зумовлює орієнтування на пріоритети сталого розвитку. Саме тому управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні повинно розглядатися в кількох аспектах, а саме стосовно довкілля – екологічна ефективність, матеріального виробництва (доходу) – економічна ефективність та суспільства в цілому – як соціальна ефективність, де:

– *економічна ефективність* управління земельними ресурсами та землекористуванням обумовлена впливом управлінських дій щодо розподілу земельних ресурсів та організації території землекористування на організацію виробництва і навпаки. До економічної ефективності належить також інвестиційна, що визначається інвестиційною привабливістю землекористування, сукупністю інвестицій у земельні поліпшення та охорону земель.

– *соціальна ефективність* управління земельними ресурсами та землекористуванням характеризується станом забезпечення громадян земельними ділянками, зміцненням земельних відносин, стабільністю прав землекористувачів і власників землі.

– *екологічна ефективність* управління земельними ресурсами та землекористуванням пов'язана з необхідністю охорони земель, відтворення і раціонального використання їх корисних властивостей. Вона характеризується впливом управлінських дій та землевпорядними заходами на організацію використання землі.

Для аналізу оцінки екологічної ефективності управління земельними ресурсами та землекористування в Україні, який би свідчив про екологічну стабільність, їхню стійкість і ступінь перетворення під впливом господарської діяльності, нами використано коефіцієнти антропогенного навантаження та екологічної стабільності. При цьому в основу розрахунків покладено методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування, що дають змогу комплексно оцінити екологічну ефективність і рівень раціональної збалансованості структури земельного фонду. Якщо показник екологічної стабільності менше 0,33, то територію вважаємо екологічно нестабільною; від 0,34 до 0,50 – стабільно нестійкою; від 0,51 до 0,66 – середньо стабільною; більше 0,67 – екологічно стабільною. Високий ступінь антропогенного навантаження (5 балів) мають землі промисловості, транспорту, населені пункти; значний (4 бала) – рілля, багаторічні насадження; середній (3 бала) – природні кормові угіддя, залужені балки; незначний (2 бала) – лісосмуги, чагарники, ліси, болота; низький (1 бал) – мікрозаповідники.

Проведений аналіз показав, що за роки земельної реформи в Україні коефіцієнт екологічної стабільності майже не змінився і характеризується як стабільно нестійкий. Крім того, тільки Закарпатська область є екологічно стабільною, шість областей знаходяться у межі середньої стабільності. Всі інші області України є стабільно нестійкими та екологічно нестабільними. Рівень антропогенного впливу, який впливає на стан екосистем, показує, що помірного антропогенному навантаженню зазнають території 16 областей, де значення цього показника не перевищує 3,5 бали. Тільки Закарпатська область має незначний ступінь антропогенного навантаження, вісім областей характеризуються значним ступенем навантаження, що в свою чергу спричиняє загрози навколишньому природному середовищу та стану здоров'я людей. Оцінюючи екологічну стабільність землекористування і антропогенного навантаження, робимо висновок про відсутність в Україні суттєвих позитивних змін у здійсненні екологічної політики держави у сфері управління земельними ресурсами та землекористування, що в свою чергу говорить про неефективні управлінські дії й землевпорядні заходи щодо організації використання землі та важливість їх трансформації у контексті сталого розвитку.